

RIGSARKIVET

Forslag til standardforløb

Aargang 0 giver mulighed for at arbejde aktivt med originalt kildemateriale. Det er kilderne – eller arkivalierne – som er i centrum. I Aargang 0 får eleverne mulighed for at udnytte dette råstof og, ligesom historikeren, forsøge at beskrive fortiden. Eleverne kan følge 7 virkelige børns livshistorie frem til ca. 1925. De 7 børn er alle født i år 1900.

At genskabe historien om et enkelt virkeligt menneske er både vedkommende – og overkommeligt, ikke mindst fordi eleverne får nogle værktøjer ved opgavebesvarelsen: Nogle spørgsmål, som gør det nemmere at indkredse det vigtige i kilderne. Og nogle tekster om de enkelte kildetyper, som skal hjælpe dem med at forholde sig kritisk til kilderne.

Det bærende i standardforløbet er sitets 7 børn, som også er kernen i materialet. Vi har selv en idé om, hvordan Aargang 0 kan bruges i undervisningen. Men det er ikke den eneste rigtige måde. Der kan lægges til og trækkes fra, som den enkelte lærer selv synes, at det passer ind.

Formål

Med afsæt i det autentiske kildemateriale, der er bevaret om hvert af børnene, skal eleverne fortælle om et af de 7 børns livshistorie. Eleverne skal granske de originale kilder og finde oplysninger om barnet ved hjælp af de arbejdsspørgsmål, de stilles inde på hjemmesiden. Herefter skal de omsætte dette "råmateriale" af oplysninger til en livshistorie. Eleven skal både bruge fakta, men bliver også nødt til at gætte og bruge sin fantasi, hvor kilderne er tavse.

Undervisningstimer

Omfang

8 lektioner á 60-90 minutters varighed.

Hvor

Find Aargang 0 på:

www.aargang0.dk

Kort gennemgang af standardforløb

Her følger en kort gennemgang af standardforløbets undervisningsgange. På næste side følger en uddybning af indholdet af de forskellige lektioners indhold.

Kort gennemgang af standardforløb

Lektion 1: Introduktion

Eleverne introduceres til: Et helt kort rids af Danmark i perioden 1900-1925 på baggrund af en forforståelsesøvelse, selve læremidlet, kildekritiske grundbegreber og hvordan de kan anvendes samt vigtigheden af og øvelse i at begrunde sine svar. Herefter kan de 7 børn evt. fordeles mellem eleverne.

Lektion 2-4: Kildearbejde med arbejdsspørgsmål

Besvarelse af arbejdsspørgsmålene til 3-5 livsafsnit i grupper på max tre elever, afløst af "undervisningsloops" om et tema fra den store historie eller et kildekritisk spørgsmål. Færdiggørelse af arbejdsspørgsmålene.

Lektion 5-6: Arbejde med en livsfortælling

Arbejde med livsfortællingsspørgsmålene. Introduktion til arbejdet: vigtigheden af faghistoriske begrundelser, forholdet mellem fri fantasi og kvalificerede faghistoriske bud. Arbejde med og færdiggørelse af livsfortællingen.

Lektion 7-8: Vidensdeling, perspektivering og evaluering

Eleverne fremlægger deres livsfortællinger for hinanden, ud fra udvalgte livsfortællingsspørgsmål. De andre elever stiller spørgsmål til barnets liv og vurderer fortællingen ud fra på forhånd givne elevresponskriterier. Fælles sammenligning og perspektivering på klassen. Evaluering af forløbet.

Standardforløbet - lektion for lektion

Kort gennemgang af standardforløb

Lektion 1: Introduktion

- 1) Elevernes forforståelse for perioden aktiveres gennem en brainstorm- eller mindmapøvelse. Det kan her være en fordel at bruge indgangsspørgsmål som "Hvad forestiller du dig om perioden" eller "Hvad kommer du til at tænke på, når du hører "Danmark 1900-1925"?" fremfor mere bastante spørgsmål som "Hvad ved du om..." – som tit kan blokere for den tavse, forforståelse eleven har om emnet. Efter forforståelsesøvelsen er det en god ide at indsamle elevernes brainstorm/mindmap, så de evt. kan tages frem igen i evalueringen. Herefter kan der, på baggrund af elevernes forforståelse, af læreren gives et rids af perioden 1900-1925, evt. suppleret med at eleverne til næste gang skal læse den korte introduktion i Aargang 0 direkte under temaer, "Danmark 1900-1925, tidslinje".
- 2) Eleverne introduceres nu for Statens Arkivers 3 sider lange "Guldbog" om hvordan man analyserer kilder. De kan med fordel have læst den på forhånd derhjemme. Læreren kan vælge at bruge et enkelt af de 7 børn som "Fælles barn" for klassen, som der hver gang eksemplificeres fra i de undervisningsloops der ligger i elevernes arbejde med arbejdsspørgsmålene nedenfor, og i introduktionen til livsfortællingsopgaven. I denne sammenhæng kan eleverne øve sig i på det fælles valgte barn at prøve de 7 spørgsmål af på enkelte udvalgte kilder.
- 3) Endelig er det vigtigt at eleverne gøres opmærksomme på vigtigheden af at begrunde sine vurderinger. Hvis der f.eks. spørges: "Hvilken betydning havde industrialiseringen for Peters karrierevalg?" er det ikke nok at svare: "Stor betydning". Eleverne skal vide at et begrundet svar på spørgsmålet er en forudsætning for senere at kunne besvare livsfortællingsspørgsmålene.
- 4) Eleverne inddeles i grupper på max 3 og børnene fordeles mellem grupperne. Det er en stor fordel i forhold til evalueringsmulighederne at eleverne arbejder sammen i denne del af arbejdet (se nedenfor).

Lektion 2-4: Kildearbejde med arbejdsspørgsmål

Eleverne går i gang med arbejdsspørgsmålene. Vi anbefaler at de går kronologisk til værks, eftersom dette sikrer en progression både i forhold til hvilke kildetyper de skal forholde sig til, og hvordan der skal kobles til den store historie. På "Min side" kan læreren se, hvor langt hver enkelt gruppe er nået.

Fremgangsmåden for eleverne vil være at åbne et livsafsnit og læse den korte introduktion. Til hvert livsafsnit er der én eller to kilder med tilhørende spørgsmål. Derudover kan der være spørgsmål til en tematekst. Alle svar skrives og begrundes i ét felt, som senere samles til et dokument og kommer til at fungere som et råmateriale til elevens arbejde med livsfortællingen.

Vores erfaring fra udførte elevtests er, at det tager ca. 15 minutter at besvare spørgsmålene til et livsafsnit. Det er et gennemsnit, idet der er stor forskel på, hvor mange spørgsmål, der er til de enkelte

livsafsnit. Det er et gennemsnit, idet der er stor forskel på, hvor mange spørgsmål, der er til de enkelte livsafsnit.

Det anbefales at lade eleverne arbejde et kvarter eller en halv time ad gangen med opgaverne og afbryde det med en lærerstyret seance hvor eleverne kan give en status og læreren kan give faglige indspark om et tema eller et kildekritisk spørgsmål, som han/hun fornemmer, er af relevans for der hvor eleverne befinder sig med arkivalierne.

I slutningen af 4. undervisningsgang printes elevernes besvarelser eller gemmes i en endelig udgave, så de kan fungere som råmateriale for det videre arbejde.

Lektion 5-6: Arbejde med en livsfortælling

Eleverne går i gang med arbejdsspørgsmålene. Vi anbefaler at de går kronologisk til værks, eftersom dette sikrer en progression både i forhold til hvilke kildetyper de skal forholde sig til, og hvordan der skal kobles til den store historie. På "Min side" kan læreren se, hvor langt hver enkelt gruppe er nået.

Fremgangsmåden for eleverne vil være at åbne et livsafsnit og læse den korte introduktion. Til hvert livsafsnit er der én eller to kilder med tilhørende spørgsmål. Derudover kan der være spørgsmål til en tematekst. Alle svar skrives og begrundes i ét felt, som senere samles til et dokument og kommer til at fungere som et råmateriale til elevens arbejde med livsfortællingen.

Vores erfaring fra udførte elevtests er, at det tager ca. 15 minutter at besvare spørgsmålene til et livsafsnit. Det er et gennemsnit, idet der er stor forskel på, hvor mange spørgsmål, der er til de enkelte livsafsnit.

Det anbefales at lade eleverne arbejde et kvarter eller en halv time ad gangen med opgaverne og afbryde det med en lærerstyret seance hvor eleverne kan give en status og læreren kan give faglige indspark om et tema eller et kildekritisk spørgsmål, som han/hun fornemmer, er af relevans for der hvor eleverne befinder sig med arkivalierne.

Lektion 5-6: Arbejde med en livsfortælling

Læreren introducerer til livsfortællingsopgaven. Eleverne går videre til livsfortællingsspørgsmålene, som hører til det barn de har arbejdet med. En god ide er at gøre livsfortællingsopgaven individuel, så der kommer 3-4 forskellige bud på hvert barns livsfortælling. På den måde får eleverne indblik i hvor forskellige versioner af fortiden der nødvendigvis må komme ud af at fremstille den sammenhængende for en nutid.

Eleverne arbejder nu med livsfortællingsopgaven. Dette kan helt oplagt gøres tværfagligt med dansk, hvorved der kan åbnes op for arbejdet med det fortælle tekniske og narrative mere generelt. Evt. kan eleverne få som lektie at færdiggøre fortællingen hjemme, i så fald kan denne fase kortes ned til en undervisningsgang. Se differentieringsforslag under "Differentiering" nedenfor.

Lektion 7-8: Videndeling og perspektivering

Videndeling: For at få et sammenhængende billede af Danmark i perioden 1900-1925 er det vigtigt at eleverne får indblik i alle 7 børns fortælling. Afhængig af hvor meget tid der er til rådighed kan en intro til videndelingen være at de 3-4 elever, der har skrevet en livsfortælling hver for sig men om samme barn, sættes i grupper. Her fremlægger de hvad de er kommet frem til, finder og forklarer årsager til forskelle og ligheder, og kommer frem til en livshistorie de kan blive enige om. Det er vigtigt at de øver sig i at lave en fortælling om barnet, som ikke er en slavisk oplæsning af livshistoriespørgsmålene. Her kan læreren udstikke formidlingsrammer, f.eks. at det er særlige livshistoriespørgsmål der skal lægges vægt på, at det skal fortælles i jeg-form, at det skal være dramatiseret eller lignende.

Herefter fremlægges hvert barn for resten af klassen. For at dette dels bliver kvalificeret fagligt og dels bliver spændende for eleverne, anbefaler vi at eleverne får responskriterier at vurdere de andre elevers fremlæggelser med. Dette vil også kunne hjælpe dem med at stille relevante spørgsmål til det barn der fremlægges. Et ark kan udarbejdes til eleverne på baggrund af det arbejde med kompetencemålene som er beskrevet ovenfor. Det er centralt at der i vurderingskriterierne indgår elevernes formåen i forhold til at koble til kildekritik, se sammenhænge mellem stor/lille historie og mellem nutid/fortid.

Fremlæggelserne kan laves som en "Den varme stol"-øvelse.

Perspektivering mellem tiderne og mellem stor og lille historie, skal gerne allerede finde sted i forbindelse med fremlæggelserne, som beskrevet ovenfor. Herudover skal der afsættes tid til en fælles afrunding hvor børnenes liv sammenstilles. Hvordan er de ens og forskellige? Hvilke faktorer ved fortidens samfund har betydning for denne forskel? Hvilke forskelle og ligheder er der til nutiden? Her kan elevernes mindmaps fra forforståelsesøvelsen uddeles igen, og eleverne kan prøve at koble begreberne herfra med de enkelte børn.

Differentieringsmuligheder

Livsfortællingsspørgsmålene er mange og detaljerede. Det er de dels for at stilladsere arbejdet for eleverne, og dels for at kvalificere besvarelsenerne historiefagligt. Men det er ikke sikkert, at alle elever skal have alle spørgsmål. Her er en god mulighed for at differentiere i stilladsering, ved at udvælge nogle af spørgsmålene til elever, som forventes at kunne klare sig uden, og dermed give dem frihed til måske at skrive mere frie fortællinger.

Man kan også lade nogle elever have adgang til spørgsmålene undervejs, mens andre blot skal have mulighed for at læse siden igennem én gang for hurtigt at lade sig inspirere.

En anden differentieringsmulighed er at opstille lister med fagbegreber fra de tematekster eleverne har læst i arbejdet med barnet på hjemmesiden, og stille som krav at f.eks. 3 ud af 10 begreber aktivt bruges i elevens livsfortælling.

Læreren evaluering af forløbet

Grundskolen

Der skal evalueres i forhold til kompetencemålene.

I forhold til kompetencemålene for kildearbejde gøres dette bedst løbende gennem elevernes arbejdsproces, hvor læreren har mulighed for at gå rundt og lytte og notere. Han/hun skal på mellemtrinnet have fokus på i hvilken grad eleverne "med afsæt i enkelte problemstillinger" kan "anvende kildekritiske begreber til at redegøre for fortolkninger af fortiden". I udskolingen skal læreren have fokus på i hvilken grad "eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger", som de andre elever bringer frem.

Angående kompetencemålet for sammenhæng og kronologi samt historiebrug, ligger evalueringsopgaven i en vurdering og spørgen ind til videndelings- og perspektiveringssekvensen. Vi har ovenfor givet bud på vurderings- og responskriterier, som kan ligge til grund for et sådant evalueringsarbejde med fremlæggelserne.

Endelig er der elevernes skriftlige produkter. Forberedelsesressourcen er ikke til et nærstudie af 28 skriftlige elevprodukter hver gang man har kørt et forløb, men hvis der skal bruges et elevprodukt til en samlet vurdering af elevens opnåelse af fagets kompetencemål over året, vil dette elevprodukt være egnet. Spørgsmålene til livsfortællingsopgaven er nøje afstemt kravene til eleven i fælles mål, og vi har bestræbt os på at det ikke skal være muligt at besvare dem, uden at elevens faglige niveau grundigt demonstreres.

Mellemtrinnet

Til mellemtrinnet kan man følge standardforløbets struktur, men nøjes med færre børn, som eleverne til gengæld arbejder sammen om, også i livsfortællingsopgaven. Man kan fx udelade Elna, som rummer temaer for lidt ældre elever (kønssygdomme og prostitution) og Andreas, hvor der arbejdes med en særskilt sønderjysk problemstilling, og stadig komme bredt omkring væsentlige dele af det danske samfund i perioden.

Man kan stilladsere arbejdet med livsfortællingen som foreslået ovenfor under "differentiering". Men man kan også vælge – både som mellemtrins-, udskolings- og gymnasielærer – et mere afgrænset forløb, hvor eleverne arbejder med udvalgte børn, temaer eller kildetyper., se under "Kortere forløb".